

Vänsterpress om Coronapandemin – slutet av november 2020

Dan andra vågen fortsätter att hårt drabba stora delar av världen, i synnerhet USA och delar av Latinamerika. Europa har också drabbats hårt. I flera europeiska länder (bl a Belgien, Spanien, Storbritannien och Frankrike) verkar man dock ha fått viss kontroll på utvecklingen, eftersom antalet smittade inte ökar i samma takt längre, utan smittkurvan har börjat plana ut. Det gäller dock inte Sverige, där under senaste veckan antalet smittade fortsatt att öka. Detta gäller även antalet avlidna (tisdag-fredag inrapporterades 275¹ st), liksom antalet inlagda på sjukhus (på torsdag 1710, varav 220 på IVA).

Tidigare artikelsamlingar (senaste 3 månaderna): [Vänsterpress om Coronapandemin – augusti 2020](#), [Vänsterpress om Coronapandemin – mitten av augusti 2020](#), [Vänsterpress om Coronapandemin – september 2020](#) och [Vänsterpress om Coronapandemin – november 2020](#)

Martin Fahlgren 26/11 2020

Innehåll

Offensiv	1
<i>Gratis vaccin till alla – förstatliga läkemedelsbolagen</i>	1
<i>“Pandemin är en mardröm för de våldsutsatta kvinnorna”</i>	3
Proletären	5
<i>Mardröm i repris för IVA-personal – maratonpass återinförs</i>	5
Revolution	5
<i>Äldre tilläts dö under pandemin</i>	5
<i>Andra vågen av pandemin i Europa och kapitalisternas kriminella vårdslöshet</i>	6

---

¹ Tis: 94, ons: 55, tor: 67. fre: 59

Offensiv

Gratis vaccin till alla – förstatliga läkemedelsbolagen

Per Olsson

Offensiv 20/11 2020

Vaccinen måste vara gratis och tillgängliga för alla utifrån behov. Det är skandal att bolagen, finansierade av det offentliga, kan göra miljardvinster på vaccinen.

Samtidigt som antalet smittade och döda i covid-19 fortsätter att öka snabbt, globalt och i Sverige, kommer positiva nyheter om att flera vaccin kan finnas tillgängliga i början av nästa år.

början av veckan rapporterade läkemedelsbolagen Moderna och Pfizer med samarbetspartnern bioteknikbolaget Biontech att deras vaccin har visat sig ha 90-95 procent skyddseffekt. Även brittisk-svenska AstraZeneca hävdar att deras vaccin visat sig ha stora skyddseffekter och enligt läkemedelsjättens chef Pascal Soriot ”kan vi börja vaccinera folk i januari, möjligen i slutet av december”.

Andra läkemedelsjättar beräknas snart ge besked om att det vaccin som har tagits fram har visat sig ha i det närmaste full skyddseffekt. Bakom dessa positiva rapporter finns stora statliga insatser och den globala smittspridningen. Även kapitalismens metropoler har drabbats, vilket bidragit till att på ovanligt kort tid har ett möjligt vaccin forskats fram. Men först i mitten av nästa år beräknas en massvaccinering kunna påbörjas i de länder som tillhör världens rikaste. De förhandsbeställningar som regeringarna i de rikaste länderna har gjort motsvarar i stort sett den produktion av vaccin som är möjlig nästa år, vilket innebär att de fattigaste ländernas (låginkomstländerna) befolkning kan få vänta till 2024 på vaccin.

”**Rika länder med totalt 13 procent av världens invånare har redan förbeställt mer än hälften av de doser som läkemedelsbolagen har lovat att producera**”, larmade hjälp- och biståndsorganisationen Oxfam i september.

Över 50 vaccin mot covid-19 genomgår just nu kliniska försök på människor, där åtminstone 12 av dem är i fas 3 (den sista fasen innan ett godkännande). Vaccinteknikerna skiljer sig åt, och alla är inte prövade. De priser som annonserats för doserna varierar stort – från 37 dollar till 3 dollar – och ännu är det inte klart hur många doser/påfyllnadsdoser som behövs för behålla immunitet.

Eller som Terese Bergstedts, SVT:s vetenskapsreporter, skriver den 19 november: ”Många frågor återstår, bland annat om hur länge skyddet räcker. Vaccinerna tycks kunna hindra svår sjukdom, och kan i så fall rädda liv, men vi vet inte om de helt kan stoppa människor från att bli infekterade, vilket är ett måste för att få kontroll över smittspridningen.”

Det är också oklart hur många doser som kommer att krävas och exempelvis Pfizer/Biontechs vaccin behöver förvaras i minus 70 grader, medan andra kan förvaras i kylskåp. I Afrika söder om Sahara beräknas mindre än en tredjedel (28 procent) av alla vård- och hälsocentraler ha säker tillgång till elektricitet.

Priset och sned fördelning tillsammans med brist på elektricitet och möjlighet att förvara vaccin (upprätthålla ”kylkedjan”) dödar idag miljoner människor. Var 20:e sekund dör ett barn av en sjukdom som hade kunnat förhindras med vaccin.

Dessutom är fördelningen av vaccinet i händerna på vinstjagande läkemedelsjättar och regeringar, och fördelningen är inte under demokratisk kontroll av de behövande och deras organisationer – fackföreningar, sociala rörelser, folkliga organisationer i lokalsamhällena, och så vidare. Fattiga och fattiga länder riskerar därför att få ingen eller liten tillgång till ett vaccin mot coronaviruset.

Ett vaccin ska självklart vara gratis och inte en inkomstkälla för giriga, vinstrika läkemedelsbolag som har fått stora summor av skattebetalarnas pengar för att ta fram ett vaccin.

Det är därför hög tid att fackföreningar och andra sociala rörelser ”med en röst kräver ett gratis vaccin för folket”, som det globala facket PSI säger och reser även krav på att patentskyddet för kommande vaccin ska slopas.

”Enligt läkemedelsbolagens beräkningar kommer nu 50 miljoner doser finnas tillgängliga nästa år och 1,3 miljarder år 2022. Men de rika länderna har redan beställt (tecknat förköpsavtal) 1 miljard doser”, påpekar PSI.

Bland dem finns Sveriges regering, som har tecknat tre avtal vilket enligt statsminister Stefan Löfven innebär att landets alla invånare kan vaccineras. Den brittiska högerregeringen hävdar också att man nu har slutit så många förköpsavtal att varje invånare garanteras inte bara en, utan flera doser. I Bangladesh däremot är det hittills endast en av nio invånare som garanterats vaccin i form av endast en dos.

Den svenska regeringen befäster också denna dödliga orättvisa genom att inte stödja det förslag som har rests om att länder åtminstone tillfälligt ska kunna frånga patent- och immaterialrätten för att importera eller tillverka billigare generiska versioner av vaccin, läkemedel, tester och medicinsk utrustning mot covid-19. Förslaget ska diskuteras på världshandelsorganisationen WTO:s möte som startar den 20 november.

Ett vaccin ska självklart vara gratis och inte en inkomstkälla för giriga, vinstrika läkemedelsbolag som har fått stora summor av skattebetalarnas pengar för att ta fram ett vaccin.

Enligt brittiska *The Guardian* beräknar Pfizer/Biontech att vaccinet ska ge en sammanlagd vinst på hisnande 13 miljarder dollar (1 dollar motsvarar drygt 8,6 svenska kronor).

I ett försök att vinna popularitet och ge sken av att man också värnar hälsa och inte bara vinst har exempelvis Astra/Zeneca sagt att ingen vinst ska tas ut på vaccinet, och Moderna, vars vaccin kostar 35-37 dollar per dos, har aviserat att man kommer att tillämpa den patent som stoppar andra från att utveckla ett billigare coronavaccin.

Det har också framkommit information som visar att AstraZeneca kan komma att ta 20 procent mer betalt än vad det kostat att producera vaccinet.

”Företaget har stuckit ut hakan och sagt att de själva kommer att kunna förklara pandemin över i juli 2021 – men det betyder att AstraZeneca från och med det kan börja ta höga priser från regeringar och andra köpare för ett vaccin vars utveckling helt och hållet finansierats av allmänheten. Läkemedelsbolag är överlag mycket dåliga på transparens. Det gäller allt från licensavtal och överföring av teknologi till kostnader för forskning och utveckling och forskningsdata” (Läkare Utan Gränser den 11 november).

Om Moderna verkligen är beredd att dela med sig av sin vaccinteknik återstår att se. Självt kan bolaget bara producera vaccin för 7 procent av världens befolkning, ”varav nästan alla bor i rikare länder” (Oxfam den 16 november).

Bakom denna falska fasad av medkänsla lobbar läkemedelsjättarna i exempelvis EU:s maktkorridorer för att de ska hållas skadefria om det visar sig att vaccinet har skadliga biverkningar och mot gemensam upphandling till förmån för ”vaccinnationalism” som ger bolagen ännu större möjlighet att höja priserna, vilket välinformativa corporateeurope.org har avslöjat i en rapport.

Ett vaccin måste utan kostnad fördelas globalt i enlighet med behov, vilket kräver att läkemedelsbolagen omedelbart förstatligas, vård i offentlig regi samt att multijättarnas patent och immateriella tillgångar avskaffas så att forskning och utveckling kan ställas i mänsklighetens tjänst.

“Pandemin är en mardröm för de våldsutsatta kvinnorna”

Offensiv

Offensiv 26/11 2020

Den 25 november, internationella dagen mot våld mot kvinnor, anordnade Rättvisepartiet Socialisterna (RS) tillsammans med Kvinnorådet Amara, Unga Socialister, Ronak och Kvinnoförbundet Sara vad som troligen var landets första demonstration efter de nya restriktionerna som innebär kraftiga inskränkningar på demonstrationsrätten.

Då numera endast åtta personer får samlas på offentliga arrangemang som demonstrationer samlades just åtta på Sergels torg för att hålla tal till förbipasserande – men framför allt till alla de som deltog digitalt.

Elin Aydin från RS och Unga Socialister var konferencier:

– Kvinnodominerade sektorer drabbas hårt av pandemin, som vård- och omsorg bland annat. Demonstrationsrätten måste bevaras, för det är ju inte som att demonstrationer utomhus sprider covid-19 speciellt mycket. Det har snarare varit för få demonstrationer, inte för många! sa Elin och passade på att tacka alla som är med digitalt denna viktiga dag.

Sedan lämnade hon ordet till Girin Kasirga, språkrör för Kvinnorådet Amara:

– Överallt är kvinnans kamp ett hot mot högern och totalitära, reaktionära och sexistiska ledare och regeringar. Våldet finns för att systemet är byggt på hierarki och förtryck, sa Girin

och pekade bland annat på Rojovas modiga kamp som ett exempel på kvinnokampen idag. Katja Raetz talade för Rättvisepartiet Socialisterna:

– Pandemin är som en mardröm för de våldsutsatta kvinnorna som tvingas vara hemma med sina förövare. Även om isoleringen förvärrar våldet är det inte orsaken till våldet. 1/4 av alla kvinnor utsätts någon gång för våld i nära relationer. Våldet kan vara sexuellt, ekonomiskt, fysiskt, och/eller psykiskt.

– Det här är en del av det strukturella kvinnoförtrycket. Det genomsyrar hela samhället, men arbetarkvinnor är särskilt utsatta. Kapitalism går ut på att upprätthålla klyftor och förtryck. Arbetsmiljön för arbetarkvinnor försämras hela tiden, särskilt med privatiserad och raserad välfärd. Det måste förändras.

Efter henne talade Aliya Rahimi, representant för Ronak:

– Kampen fortsätter. Kvinnor har modigt tagit steg för att uppnå sina mänskliga rättigheter och offrat sina liv för detta, och det finns många exempel. Vi uppmärksammar denna dag tills den dag då förtrycket inte längre finns. Våldet finns i alla länder, men ser annorlunda ut i olika länder. Låt oss kämpa tillsammans!

Kvinnoförbundet Saras ordförande Ayse Didar tog vid:

– Idag den 25 nov 2020 startar vi vår kampanj för att avskaffa våldet mot kvinnor. Vi kräver att femicide erkänns som brott av mänskliga rättigheter på internationell nivå. Femicide betyder att en kvinna mördas just för att hon är kvinna.

– Det är vanligt att kvinnoföraktet uttrycks genom att kroppen skändas och att våldet är synnerligen grovt. Dessa brott begås ofta av någon närstående eller av statsmakten mot kvinnor som kämpar, som i Rojava och Kurdistan.

– Vi vill vara en röst för alla kvinnor och avslöja de brott som har begåtts i världen. Länge leve internationell solidaritet!

Elin Gauffin för RS och ROSA (RS:s internationella feministiska nätverk) var sista talaren:

– Miljoner över hela världen demonstrerar idag på olika sätt. Vi är stolta över att demonstrera idag trots att regeringen inskränker demonstrationsrätten till att nästan inte finnas alls. Det är deras enda åtgärd för att stoppa viruset.

– I årtionden har vi kämpat, och innan våra mammor, och innan dess deras mammor, i generationer! Vi vann rätten att rösta, förskolor, aborträtt, samtyckeslag, könskorrigering och mycket annat. Vi tänker inte stå tysta när årtionden av framsteg håller på att glida världens kvinnor och fattiga ur händerna.

– Denna regering, som kallar sig feministiskt, kan glömma att vi ska gå med på försämrade arbetsrätt – det är som att legalisera sexuella trakasserier på jobbet, eller att vi ska gå med på marknadshyror – som är att säga fritt fram för våld i hemmet. Eller att vårdanställda ska utsättas för ständiga nedskärningar. Regeringen är ansvariga för det ekonomiska våldet mot kvinnor.

– En femtedel av alla kvinnor utsattes för våld av partner, expartner eller närstående ifjol. Sen kom pandemin och våldet har ökat dramatiskt, med 50 procent och 100 procent!

– Fördomar som rasism och sexism splittrar. Socialistisk feminism behövs för att ena och slå tillbaka mot kapitalismens utökade utsugning av oss.

– Internationell solidaritet vårt största vapen idag. Vi står med kvinnor i kamp över hela världen: Chile, Argentina, Kurdistan, överallt. Vi står med BLM. Vi står med alla de lärare och undersköterskor som redan innan pandemin gick på knäna. Vi står med alla flyktingar som Sverige inte släpper in. Vi står med den återkommande kvinnokampen i Indien. Inte minst står vi med våra systrar i Polen, som genom demonstrationer varje dag, vecka efter vecka, tvingat regeringen till reträtt vad gäller attacker på aborträtten.

– Du som lyssnar, går förbi eller alla tusentals som lyssnar, kom med i kampen! Jag är glad att vi kan göra denna demonstration idag med Amara, Ronak och Sara – RS vill tacka er för att ni

alltid finns där och att den kurdiska kvinnokampen alltid finns där som en fackla i kampen. Vi tar digitalt varandras händer idag och tar sikte mot 8 mars.

Proletären

Mardröm i repris för IVA-personal – maratonpass återinförs

Janne Bengsson

Proletären 18/11 2020

För att klara den andra vågen av coronasmitta, tvingas personalen på Karolinskas intensivvård att jobba pass på 12,5 timmar.

Karolinska universitetssjukhuset i Solna och Huddinge återinför maratonpassen för personalen på intensivvårdsavdelningarna (IVA). Istället för åtta eller max tio timmar, blir passen nu 12,5 timmar långa.

– Det känns som en mardröm som kommer tillbaka på något sätt, säger IVA-sköterskan Katja Fogelberg till SR. Det som känns hemskt är ju att man spelar med sin egen hälsa när man jobbar så här.

Katja Fogelberg vet hur den förlängda arbetstiden känns; hon jobbade maratonpass också under den första smittvågen i början av året.

Samtidigt som de anställda på IVA-avdelningarna tvingas jobba längre pass, fortsätter Karolinska att dra ner på personalen. Det är Region Stockholm som är huvudman för skandalbygget Karolinska, som efter felbyggen och vidlyftiga konsultavtal går med stora underskott.

För att komma tillrätta med dem fortsätter sjukhuset att göra sig av med personal. De varsel om avsked för ett par hundra läkare och undersköterskor som lades tidigare i år har dragits tillbaka, men genom naturliga avgångar har personalen på Karolinska bantats från 15.900 till 15.000 jämnt.

Nu ska den kraftigt reducerade personalen klara inte bara den andra coronavågen utan också den så kallade vårdskulden, all den vård som ställts in på grund av coronakrisen.

Sjukhusledningen ändrar nu personalens scheman: treskift blir tvåskift, och arbetspassen blir tolv timmar eller längre. Kommunal har accepterat de utökade arbetstiderna mot ersättning, medan Vårdförbundet har sagt nej.

För Katja Fogelberg och hennes kollegor väntar en tuff tid nu när antalet coronafall ökar stadigt. En mardröm i repris:

– Jag jobbade fyra nätter då med 12,5 timmar varje natt, och så kanske man fick två dygns vila och sedan gick man på igen. Det är mardrömmen, säger hon.

Revolution

Äldre tilläts dö under pandemin

Jennifer Niva

Revolution 23/11 2020

SR Ekot har gjort en kartläggning över anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg från äldreboenden över hela Sverige sedan pandemins början. Över 800 tips och klagomål har inkommit. Många framhäver hur chefer och arbetsledning inte tog covid-19 på allvar när smittspridningen var som värst.

Boende, personal och anhöriga berättar om hur de äldre inte fått hjälp med att gå på toaletten, duscha eller byta kläder på flera veckor. Dessutom har ett hemligstäplat dokument från Region Stockholm från i mars visat att en del äldre helt enkelt inte skulle få komma till sjukhus, om de bedömdes som för ”sköra”. Detta resulterade i att flertalet äldre fick palliativ vård (omvårdnad i livets slutskede) utan läkarundersökning – något som är olagligt.

På det privatägda äldreboendet Berga utanför Stockholm dog 43 personer på mindre än 4 månader. Undersköterskan Sofia Karin som arbetade på Berga berättade för Expressen hur hon efter lång strid med ledningen bara fick ut skyddsutrustning som håller i 3 timmar till sitt 10-timmars pass.

Bristande skyddsutrustning är något som det larmats om från flera håll. ”När man kom och bad om skyddskläder fick man två munskydd att dela på, handspriten fylldes på, men ingenting annat”, berättar en undersköterska anonymt till SR.

Flera arbetare inom äldreomsorgen vittnar om hur de försökt göra ledningen medveten om bristerna men blivit tystade. En arbetare från Västsverige skriver i sin anmälan till Inspektionen för vård och omsorg:

Det pågår en mänsklig tragedi i det tysta! Vi har blivit lämnade åt vårt öde, både boende och personal. De som fortfarande arbetar går från smittade avdelningar till friska. Ingen hänsyn till risk för spridning... Locket på. Ingen får lämna information till varken boende eller anhöriga.

Redan innan corona gick arbetare inom äldreomsorgen på knäna på grund av decennier av nedskärningar och privatiseringar. Arbetarrörelsen bör ta strid för att stoppa nedskärningar, varsel och privatiseringar i hela välfärden. Det är det enda sättet att garantera både vårdpersonals och äldres säkerhet, både under pandemin och därefter.

Andra vågen av pandemin i Europa och kapitalisternas kriminella vårdslöshet

Jorge Martin

Revolution 25/11 2020

Coronapandemins andra våg härjar nu över Europa. Detta var inte oundvikligt, utan en dödlig konsekvens av att regeringarna prioriterat kapitalisternas vinst högre än befolkningens hälsa. Vi säger: Låt kapitalisterna betala för att skydda människors liv och levebröd! För att bekämpa viruset, avskaffa kapitalismen!

Europa befinner sig nu mitt uppe i pandemins andra dödliga våg. Denna nya våg står nu för hälften av alla coronarelaterade dödsfall världen över och den dagliga siffran är redan högre än under första vågen (7842 den 10 november respektive 6825 i april). Nedstängningar, utgångsförbud, stängningar av restauranger och barer, lokala utgångsförbud, tillfälliga utgångsförbud och utgångsförbud under vissa tider på dygnet – land efter land tvingas nu hela tiden ta till nya, mer kraftfulla åtgärder mot pandemins exponentiella utveckling, som i många länder är helt bortom kontroll, med helt fulla intensivvårdsplatser. Denna andra våg kunde ha undvikits – eller åtminstone begränsats kraftigt. Anledningen till att vi hamnat här är en kombination av flera faktorer som alla kan reduceras till att kapitalisternas profiter prioriteras högre än att skydda liv.

De kapitalistiska regeringarna i Europa reagerade sent och otillräckligt på den första vågen. Till och med när Italien visade andra länder deras framtid två veckor i förväg, vägrade regeringarna i Spanien, Storbritannien, Frankrike med flera att vidta nödvändiga åtgärder. De ville inte genomföra en nedstängning eftersom det skulle ha en negativ effekt på ekonomin – det vill säga kapitalisternas möjlighet att göra profiter. Det beslutet kostade liv. Tiotusentals dödsfall hade kunnat undvikas om man tidigt vidtagit kraftfulla och vetenskapligt under-

byggda åtgärder. Sjukvårdssystemen, som i många fall redan var kraftigt försvagade efter årtionden av nedskärningar, krackelerade under trycket av den exponentiella ökningen av antalet smittade, av de som behövde läggas in på sjukhus, och av de som behövde intensivvård med respirator.

I juni hade de flesta europeiska länder lyckats få kontroll över pandemin. Sjukvårdspersonal och andra fick dra hela lasset i en samlad kraftansträngning. Befolkningen genomlevde nedstängningsåtgärder, även om dessa aldrig nådde den nivå som var nödvändig: en fullständig nedstängning av ekonomin. Folk uppmanades att stanna inomhus medan de samtidigt tvingades gå till jobbet i icke-nödvändiga delar av ekonomin som fabriker och byggarbetsplatser dit man var tvungen att resa i en överfull kollektivtrafik. Allt detta i den kapitalistiska profitens namn. Trots detta minskade de sociala kontakterna betydligt och det gjorde att man kunde få pandemi under kontroll.

Samtidigt sköt regeringar världen in oerhörda mängder pengar i ekonomin genom att via olika upplägg ta över och betala privatanställdas löner samt ge räddningspaket åt privata företag, stora som små. De ville mildra konsekvenserna av den ekonomiska nedgången av rädsla för social oro, och i hopp om att detta skulle bli en kortvarig historia.

Att öppna upp under press från kapitalistiska företag

Så snart bilderna av överfulla sjukhus började försvinna från nyheterna började kapitalisterna återigen sätta press på sina regeringar, som i sin tur var ivriga att sätta stopp för sina ekonomiska stödprogram. Här spelade turistindustrin en nyckelroll. Länder som Spanien, Grekland och Italien var ivriga att gå tillbaka till det normala och öppna upp för turister. Istället för att gradvis lyfta av restriktionerna och medan man begränsade fysiska kontakter, såg vi en tjurrusning för att öppna ekonomin igen. Spanien, Grekland, Frankrike, Slovenien och andra satte press på Storbritannien för att de skulle lätta på sina reserestriktioner och ta bort dem från sin karantänlista. Detta samtidigt som Storbritannien fortfarande såg över 200 dödsfall per dag – en mycket högre siffra än hos turistdestinationerna.

Utan att införa något seriöst testnings-, spårnings- och isoleringssystem hävde man åtgärder för social distansering. Detta var en avgörande fråga. Efter att man fått pandemin under kontroll hade det varit nödvändigt att stoppa lokala utbrott från att sprida sig. Det hade betytt riktad masstestning och ett seriöst system för smittspårning. Även om alla länder så småningom ökade antalet testningar var systemet fullt av brister och ingenstans vidtog några seriösa åtgärder för att spåra andra som de smittade varit i kontakt med.

I detta avseende är i synnerhet England ett avskräckande exempel. Efter att ha blivit lovade ett ”världsledande” system fick befolkningen ett som inte kan hantera den ökade efterfrågan, där bara 60 procent av de som testats på plats får svar inom 24 timmar och som bara kan kontakta mindre än 60 procent av dem som haft kontakt med någon som testat positivt. Varför ser det ut så här? En viktig faktor är att uppdraget att bygga ett test- och spårningssystem gavs till ett privat företag i stället för att skjuta till resurser till den lokala sjukvården. En annan är den allmänna krisen för den brittiska kapitalismen där företag bara åtta veckor innan brexit är ovissa om hur situationen kommer att se ut den första januari.

Detta ledde till att man inte fick lokala utbrott under kontroll. Det finns två exempel där vi kan se konsekvenserna av det här tydligt. Forskare har nu fastslagit att en stor andel av Europas andra våg kommer från en särskild virusstam (20A.EU1) som muterade i Spanien i början av sommaren. Studien visade att den nya varianten av viruset står för mer än 80 procent av fallen i Storbritannien och Spanien, 60 procent i Irland och uppemot 40 procent i Schweiz och Frankrike. Men den har även identifierats i många andra länder, däribland Lettland och Norge. Majoriteten av de europeiska länderna hade inte, och har fortfarande inte,

några ordentliga kontroller och test av passagerare på flygplatser. Det anses vara för dyrt att införa och alltför skadligt för turistindustrin och flygbolagen.

Studien går längre och lägger fram hypotesen att den nya virusstammen härstammar från Lleida och Aragon i Spanien, och att den frodades bland migrantarbetare som arbetar under osäkra villkor inom jordbruket. Varför är det så? Många migrantarbetare åker till dessa regioner på sommaren och exploateras som en källa till billig arbetskraft. De tvingas leva under ohygieniska förhållanden, på överfulla boenden och ibland till och med utomhus eller i skjul på fälten. Ett seriöst tillvägagångssätt ur folkhälsosynpunkt hade varit att masstesta och att ge dem anständiga boenden. Men under det profitdrivna kapitalistiska systemet gjordes ingenting sådant.

Samma områden som har hög koncentration av säsongsanställda migrantarbetare har även drabbats av coronautbrott som kommer från dessa regioners köttindustrier. Över hela världen har anläggningar för köttproduktion varit centrum för smitta under pandemin. Faktumet att arbetarna jobbar i överfulla fabriker, i låga temperaturer och i högljudda miljöer (där de måste skrika för att kunna höra varandra) hör till de faktorer som försvårar smittspridningen.

Om köttproduktionen ansågs vara en nödvändig del av ekonomin som måste hållas öppen så borde man ha garanterat ordentliga hälso- och skyddsåtgärder. Alla arbetare borde ha försetts med skyddsutrustning och regelbundet testats. Hela lönen borde ha betalats ut till de som smittats och behövt isolera sig samt till de personer de varit i kontakt med, så att också de kunde isolera sig. Men under kapitalismen genomfördes inga av dessa självklara åtgärder.

Därmed spred sig viruset från fälten i Lleida och Huesca i Spanien till hela Europa och gav bränsle till den andra vågen.

Ett annat exempel på ett lokalt utbrott som kunde ha undvikits eller kontrollerats är Leicester i England i början av sommaren. Där upptäckte man ett stort antal fall och detta var den första plats som gick in i en slags andra nedstängning. Källan till utbrottet var [Leicesters hundratals textilfabriker](#) där mängder av arbetare, många av dem utrikesfödda, arbetar i trånga utrymmen för minimala löner (ibland till och med under minimilönen) och utan skyddsutrustning. Vissa av dessa fabriker, som producerar för olika kända klädmärken, höll öppet under den första nedstängningen utan skyddsåtgärder och förlitade sig på att arbetarna var i desperat behov av pengar för att överleva.

Detta kombinerades med trångboddhet, som försvårar isolering, och förvärrades ytterligare av underliggande sjukdomar orsakade av fattigdom. Återigen skapade en kombination av kapitalistisk vinstjakt, exploatering av arbetare, fattigdom med mera en dödlig kombination där viruset kunde frodas. Kunde detta ha undvikits? Definitivt.

Dessa misslyckanden – hävandet av restriktioner innan något ordentligt test-, spårnings- och isoleringssystem fanns på plats – förvärrades sedan ytterligare av att elever och studenter återvände till skolorna och universiteten i september. Detta beslut rättfärdigades med hur viktigt det är att elever får en utbildning och har social interaktion med sina klasskamrater, samt med att fattigare elever annars blir missgynnade eftersom de har sämre tillgång till utbildning online. Allt detta stämmer och vi håller med om det. Men den verkliga anledningen till att borgarklassen ville öppna skolorna var i hur stor omfattning stängningar av skolor påverkade föräldrarnas förmåga att jobba. När det gäller universiteten fanns det ytterligare en faktor: den vinst som universiteten i många länder kan göra på studentboenden och skolavgifter.

Borde universitet och skolor ha hållits stängda? Nej, inte nödvändigtvis. Alla länder utlovade åtgärder som skulle göra skolorna så säkra som möjligt: mindre klasser, fler lärare, att dela upp elever i mindre enheter och så vidare. Dessa lösningar kräver dock resurser, i en tid då

skolsystemen runt om i Europa ödelagts av tio års brutal nedskärningspolitik. I praktiken infördes inga av dessa åtgärder, eller så var de otillräckliga, vilket försatte barn, lärare och personal i riskzonen och gjorde skolor till en grogrund för spridning av viruset till och från elevernas familjer.

Utöver de åtgärder som redan nämnts borde man regelbundet ha testat skolpersonalen. Så fort ett fall av viruset upptäckts borde hela årskullen eller klassen samt deras familjer ha testats. Inget av detta gjordes, eftersom det skulle ha kostat pengar.

Man skulle kunna argumentera för att Europas regeringar överraskades av den första vågen av coronapandemin. Men det stämmer inte helt. När fallen började öka i Europa hade Kina redan infört drastiska nedstängningar och andra länder i Asien hade vidtagit strikta åtgärder för att hindra smittspridningen. Men man kan förstås hävda att de hade fördelen av att tidigare ha hanterat utbrott av andra andningssjukdomar. Men när den första vågen av coronapandemin började i Italien hade andra länder två eller tre veckor på sig att förbereda sig. Att man dröjde med att vidta några åtgärder vid den tidpunkten kostade tiotals miljoner människor livet runt om i Europa. Dessa liv hade kunnat räddas om det inte hade varit för att regeringarna prioriterade "ekonomin" (det vill säga kapitalisternas vinster) före folkhälsan.

Det är sant att man visste mindre om viruset vid den tidpunkten, som hur det sprids och vilka åtgärder som är mest effektiva för att begränsa dess spridning och stoppa samhällsspridning. Nu vet vi att ett av de främsta sätt som smittan sprids på är via små [luftburna partiklar som dröjer sig kvar i luften i stängda och dåligt ventilerade utrymmen](#). Vi känner också till betydelsen av [kluster- och superspridningshändelser](#) (ungefär 80 procent av alla fall kan spåras till bara 10 procent av de smittade), vilket visar hur viktigt det är att smittspåra och då i synnerhet att hitta källan till smittan.

Andra vågen av coronapandemin bortom kontroll

Detta är vad som gör den otyglade andra vågen så skandalös. Alla experter visste att förhållandena under hösten befrämjade en andra våg. Regeringarna var fullt medvetna om detta. Det finns konkreta exempel på hur man kan hantera pandemin effektivt. Likväl vidtog Europas regeringar otillräckliga åtgärder, agerade alldeles för sent och tillät den andra vågen att eskalera, vilket fått till följd att tusentals människor nu dör över hela kontinenten. Dessa dödsfall hade kunna undvikas eller åtminstone minimeras. Den bakomliggande anledningen till detta är, återigen, kapitalisternas profiler.

Ett av de tydligaste och mest skandalösa exemplen på detta är den brittiska Boris Johnson-regeringen. Redan den 21 september varnade statliga Scientific Advisory Group for Emergencies (SAGE) för den allt snabbare smittspridningen, särskilt i samband med inläggningar på sjukhus, och man [rekommenderade att ett antal åtgärder](#) skulle införas omedelbart.

Till dessa brådskande åtgärderna hörde "en kort nedstängning", "råd om att arbeta hemma", "förbud mot alla kontakter inom hemmet med personer från andra hushåll", "stängning av alla barer, restauranger, caféer, inomhusgym och personlig service (exempelvis frisörsalonger)" och att "all universitetsutbildning skulle ske online om det inte är absolut nödvändigt att träffas enskilt".

2. A package of interventions will need to be adopted to reverse this exponential rise in cases. Single interventions by themselves are unlikely to be able to bring R below 1 (high confidence). The shortlist of non-pharmaceutical interventions (NPIs) that should be **considered for immediate introduction** includes:
- A circuit-breaker (short period of lockdown) to return incidence to low levels.
  - Advice to work from home for all those that can.
  - Banning all contact within the home with members of other households (except members of a support bubble)
  - Closure of all bars, restaurants, cafes, indoor gyms, and personal services (e.g. hairdressers)
  - All university and college teaching to be online unless face-to-face teaching is absolutely essential.

Åtgärder som rekommenderades av SAGE. Bild: Skärmdump

Vad gjorde Boris Johnson? Han ignorerade sina egna experters råd. Under press från den brexitvurmande högerfalangen i Torypartiet och kapitalister som motsätter sig ytterligare nedstängningar så kom han med undanflykter. Det tog regeringen sex veckor att införa de åtgärder som SAGE ansåg vara brådskande i september. Det var alltså inte förrän [den 4 november som en tidsbegränsad nationell nedstängning började](#). Den 21 september var det 32 dödsfall och 368 inlagda på sjukhus, men den 4 november hade siffrorna växt till 300 dödsfall och över 1500 inlagda.

Det är samma visa överallt: i Frankrike, Spanien, Italien, Grekland. De flesta av de europeiska regeringarna dröjde länge med sina svar på den andra vågen, och började med partiella och uppenbart otillräckliga åtgärder (som att stänga barer och restauranger tidigare på kvällen), och väldigt milda regionala åtgärder, och så vidare. Resultatet av detta kan vi alla se tydligt.

Ställda inför sådana nivåer av inkompetens, otydliga budskap och motsägelsefulla åtgärder är det knappast någon överraskning att det finns en hög grad av skepsis inom befolkningen mot regeringens riktlinjer. Vissa tvivlar till och med på om nedstängningarna är effektiva och säger saker som att ”regionala åtgärder har inte fungerat”, ”vi har redan haft en nedstängning under våren och viruset sprids igen”, ”vi kanske helt enkelt måste lära oss att leva med det”. I själva verket är det inte nedstängningarna i sig som har misslyckats, utan det slarviga sätt som de har införts och kommunicerats på. Regeringarna skyller ofta hellre på att folk inte följer reglerna än att medge att de själva har gjort några misstag. Att uppmana människor att stanna hemma samtidigt som arbetarna inom industrin och produktionen måste gå till jobbet är hur som helst knappast någon nedstängning. Allt detta har gjort att människors förtroende har underminerats.

Dessutom är frågan vem det är som ska betala. Barer, restauranger, kulturinstitutioner, frisörsalonger, gym och alla möjliga sorters småföretag blir tillsagda att stänga ner. Detta leder till konkurser, vilket lämnar arbetare utan lön och i många fall utan jobb. Denna gång går regeringarna inte in med lika mycket ekonomiskt stöd som under den första nedstängningen i våras, eller så gör de det bara motvilligt och sent. Anledningen till detta är tydlig. De statliga subventionerna under den första vågen har lett till en massiv ökning av statsskulder och budgetunderskott. En rapport av VoxEU beräknar att de genomsnittliga statsskulderna inom euroområdet kommer öka med 15 procent, till ett totalt genomsnitt på 100 procent. I Frankrike kommer statsskulden att växa runt 20 procent och i Italien och Spanien runt 30 procent.

I många länder har detta förvärrats av konflikter mellan staten och landets regioner om införandet av åtgärder för att bekämpa viruset, vilket har gjort införandet än mer kaotiskt.

Protester och oroligheter

Till följd av detta har vi i många länder sett olika typer av protester och försök från demagogiska extremhöger- och högerorganisationer att dra fördel av dem. Dessa protester sträcker sig från konspirationsteoretiker knutna till extremhögern, till genuina protester av småföretagare och arbetare i drabbade sektorer som kräver ekonomiskt stöd. Faktumet att en del av de drabbade av åtgärderna är småföretagare ur småborgerligheten som äger barer, restauranger, frisörsalonger och så vidare gör detta till en bördig mark för diverse högerdemagoger. Det är ingen slump att den brittiska reaktionära demagogen Nigel Farage stöper om sitt Brexit Party till det nedstängningsfientliga Reform UK Party. Men att dra alla protester över en kam vore dock ett misstag.

I [Madrid har vi sett protester i arbetarklassområden](#) söder om huvudstaden mot det regionala högerstyrets fullständigt ineffektiva åtgärder, samtidigt som de genomför nedskärningar i den offentliga sjukvården. I [Italien har arbetare och småföretagare gått ut på gatorna](#) i flera städer med ett tydligt budskap: ”ni stängde ned oss, ni får betala oss”. I Storbritannien så har det funnits motstånd i norra England mot att acceptera införandet av regionala åtgärder utan tillräckligt med statligt stöd, något som getts uttryck i en [konflikt mellan Manchesters borgmästare och Boris Johnson](#).

Hur pandemin kan bekämpas med en politik för arbetarklassen

Vilken ståndpunkt bör revolutionära socialister inta i frågan hur man kan bekämpa coronapandemin och hantera Europas andra våg? För det första måste vi förklara att detta inte är en oundviklig konsekvens av pandemins utveckling som vi inte har någon kontroll över. Om de nödvändiga åtgärderna för att skydda allmänhetens hälsa hade införts så hade den andra vågen kunnat undvikas, eller dess konsekvenser i vart fall minimeras. Och anledningen till att dessa åtgärder inte infördes var för att det var nödvändigt att skydda kapitalisternas profiter.

Vi måste se på de bästa exemplen världen över, på det som har fungerat och det som inte har det. Det har varit mycket debatt i media under sommaren om den så kallade ”svenska strategin”. Anders Tegnell, statsepidemiologen som är arkitekten bakom landets åtgärder, [argumenterade i Financial Times](#) i maj för att hans tillvägagångssätt skulle betyda att 40 procent av befolkningen i Stockholm skulle vara immun mot covid-19 i slutet av maj. Detta skulle ge landet ett övertag: ”Under hösten kommer det en andra våg. Sverige kommer att ha en hög nivå av immunitet och antalet nya fall kommer antagligen att bli rätt lågt”, till skillnad från länder som genomförde nedstängningar.

Nu har hösten kommit och antalet patienter som vårdas för covid-19 på sjukhus i Sverige ökar snabbare än i något annat europeiskt land, med en fördubbling var åttonde dag. Sverige har nu en högre dödlighet per capita än någon av sina nordiska grannar under den första vågen, och detta har inte förhindrat en andra våg.

Strategin med den så kallade ”flockimmuniteten” har motbevisats i praktiken. Nyligen välkomnade affärstidningen [Economist data från norra Italien](#) som verkade visa att de kommuner som var värst drabbade under den första vågen hade en långsammare smittspridning under den andra, vilket skulle kunna tyda på en viss immunitet bland befolkningen. På vissa platser har omkring 24 procent av befolkningen en immunitet. Trots *Economist* entusiasm för dessa siffror visar de inte nödvändigtvis det som de vill antyda, och de kan inte utgöra någon grundval för att utforma en strategi. För det första kan anledning till att spridningen är långsammare i kommuner som var hårt drabbade under den första vågen också vara att människor som såg släktingar, vänner och grannar dö i stort antal nu är noggrannare med att upprätthålla social distansering. För det andra kan man undra vilka slutsatser om strategi man kan dra ifrån Bergamo – att man ska låta människor bli smittade och dö i stort antal så att efterföljande våg av viruset sprids långsammare? Det är ren galenskap.

De kapitalistiska regeringarnas hantering av viruset har bidragit till tusentals dödsfall under den andra vågen. Bild: Pippa Fowles, Flickr

Måhända går det att föra en legitim debatt från ett epidemiologiskt och folkhälsoperspektiv om vilken strategi som är bäst, men majoriteten av alla regeringar och politiker som förespråkar en strategi för så kallad "flockimmunitet" gör det i själva verket för att skydda kapitalets profiter, oberoende av vilka konsekvenser det får för människors liv. För övrigt var vissa av de regeringar som tidigt vidtog kraftiga åtgärder för att hantera och kontrollera pandemin även de motiverade av kapitalistisk profit. De räknade ut att de skulle få konkurrensfördelar om de kunde tygla pandemin i ett tidigt skede och därmed starta upp sin ekonomi tidigare. Detta argument fördes fram av IMF förra månaden i deras rapport [World Economic Outlook](#), där de förespråkade snabbare och kraftigare åtgärder för att tygla pandemin.

Länder som Kina, Nya Zeeland, Taiwan och Sydkorea vidtog, i olika utsträckning, åtgärder som kraftiga nedstängningar, masstestning och effektiva system för testning och smittspårning. I oktober upptäckte den kinesiska staden Qingdao 12 fall av covid-19 kopplade till ett sjukhus för människor som befunnit sig utomlands. De bestämde sig för [testa alla stadens 9 miljoner invånare](#), något som genomfördes inom loppet av fem dagar. Sydkorea har ett väldigt effektivt system för testning och smittspårning. Dessa länder har också infört hårda kontroller av människor som kommer in, med testning på alla inresande och karantän på särskilda sjukhus eller hotell för alla som testat positivt. [Masstestning har även genomförts effektivt i Slovakien](#), där hela den vuxna befolkningen testades under loppet av två helger. Det är denna slags åtgärder som måste vidtas om man ska kunna förhindra pandemin från att spridas.

Kina är, naturligtvis, ett kapitalistiskt land styrt av en auktoritär regim. En av anledningarna att landet vidtog snabba och effektiva åtgärder (efter att inledningsvis ha försökt mörklägga pandemin) är att det styrande partiets fortsatta styre i stor utsträckning är beroende av dess förmåga att framstå som effektivt och en garant för ekonomisk tillväxt och befolkningens hälsa. En annan anledning är att den utbredda statliga kontrollen över den kinesiska ekonomin (delvis en rest från den tidigare planekonomin), tillåter staten att mobilisera sina resurser mer effektivt.

Det faktum att sådana åtgärder inte har vidtagits i Storbritannien och Europa överlag, eller har blivit kriminellt försenade, återspeglar bara det sorgliga skick som kapitalismen befinner sig i. Under andra världskriget, när det rådde ett nationellt nödläge, tog den härskande klassen i både Storbritannien och USA beslut om stora statliga interventioner i ekonomin och inriktade produktionen på att stötta krigsansträngningarna utan hänsyn till den privata äganderätten. I tider av kris visar den anarkiska ”fria marknaden” sina begränsningar på ett helt uppenbart sätt.

Det program som revolutionära socialister måste försvara är tydligt:

- Bygg ett tillgängligt och välfinansierat statligt system för testning och smittspårning. Inför åtgärder som tillåter människor att isolera sig om de testas positivt, vilket ska innebära utbetalning av full lön men även tillhandahållandet av bostad om man bor ihop med många andra och ens eget hem därför inte lämpar sig för isolering. Detta kan ske genom rekvisition av tomma hotell, hus och lägenheter.
- Om pandemin är bortom kontroll med omfattande smittspridning i samhället är en nedstängning nödvändig. Dessa måste vara verkliga nedstängningar. Endast arbetare i sektorer av ekonomin som är nödvändiga för folkhälsan bör arbeta. Resterande arbetare ska vara hemma med full lön. Tillverknings- och byggindustri bör stängas ned, såvida de inte är knutna till andra nödvändiga sektorer av ekonomin. De delar av ekonomin som lämnas öppna bör stå under tillsyn av arbetarstyrda hälso-och säkerhetsråd, valda av arbetare från golvet, med befogenhet att omorganisera och stänga ned produktionen om de bedömer att den ej kan ske på ett säkert sätt. Det finns ingen anledning att låsa in folk i deras hem, men kontakter mellan olika hushåll bör hållas till ett minimum.
- Småföretag som tvingas stänga ned bör ges hyres- och skattelättnader samt finansiellt stöd. Storföretag ska inte ges någon hjälp, utan får i stället överleva på deras tidigare ackumulerade profiter, utdelningar och så vidare. Alla storföretag som behöver statlig hjälp ska nationaliseras utan kompensation.
- Masstestning måste genomföras för att identifiera utbrott.
- Om skolor och universitet ska hållas öppna så är det nödvändigt att minska klassernas storlek genom att anställa ett stort antal nya lärare samt rekvisition av nödvändiga byggnader. Det måste ske masstestning av anställda inom utbildningsväsendet. När det sker ett utbrott på en skola måste alla barn, all personal samt deras familjer testas inom 24 timmar.
- Det måste införas ett förbud mot vräkningar och utmätningar, samt dispens från hyresbetalningar och andra räkningar. Låt de stora elföretagen och hyresvärdarna betala.
- Vi kräver ett omfattande program för investeringar i den allmänna sjukvården.
- Eftersom ett vaccin nu närmar sig är det avgörande att det inte tillåts bli ytterligare ett tillfälle för kapitalisterna att profitera. De stora läkemedelsbolagen måste exproprieras utan kompensation och sättas under demokratisk arbetarkontroll, och börja arbeta i enlighet med allmänhetens behov. Detta kan inte lämnas i händerna på privata företag som verkar för att skapa profit och för aktieägarnas intressen. Mycket av den forskning de grundar sitt vaccin på genomförs trots allt redan i statligt finansierade institutioner. Vaccin ska distribueras utifrån behov och inte efter betalningsförmåga. En nationalisering av läkemedelsföretagen skulle också garantera tillgången till vaccinet över hela världen, i stället för en galen kapplöpning om doser där de rika kapitalistiska länderna skulle ha ett övertag.

Ett sådant program skulle inte enbart få pandemin under kontroll och leda i riktning mot målet att ha noll fall av covid-19, utan också försäkra folk om att de åtgärder som införs är effektiva och att de inte bara införs för att skydda människors liv utan också deras försörjning. Ett sådant program skulle även kunna vinna över delar av småborgerligheten till arbetarklassens sida.

Naturligtvis skulle ett sådant program omedelbart sätta frågan om vem som ska betala på dagordningen. Det är mycket enkelt. Vi säger: låt kapitalisterna betala. En [rapport från den schweiziska banken UBS](#) har visat att världens miljardärer i juli 2020 hade ökat sina redan enorma förmögenheter till rekordhöga 10,2 biljoner dollar. Rapporten poängterar att detta är ”en ny högstanivå som överträffar den tidigare högsta toppen på 8,9 biljoner dollar i slutet av 2017”. Bland miljardärerna har ”sjukvårdsmiljardärernas” totala rikedomar ökat med 50,3 procent till 658,6 miljarder dollar.

Det är inte fallet att det inte finns pengar för att vidta de nödvändiga åtgärderna och bekämpa pandemin. Problemet är att rikedomarna är koncentrerade i händerna på ett ständigt minskande antal individer i samhällets topp medan vi i majoriteten, arbetarklassen som har skapat alla dessa rikedomar, lämnas åt vårt eget öde. Om de största 250 företagen i varje land skulle tas över och ägas gemensamt under arbetarkontroll skulle vi inte bara ha pengar till kampen mot covid-19, utan också till att ge hela befolkningen anständiga jobb, bostäder, utbildning och försörjning.

För att bekämpa viruset, avskaffa kapitalismen!

Original: [Europe's COVID-19 second wave: criminal capitalist negligence](#)

Översättning: Erik Hjorth och Jenny Boström